

Máténé Sej Jolán

Pécsi modell

*a szegregált gyógypedagógiai
intézmények megújulásának egy
lehetséges útja*

*Országos Oktatási Integrációs Hálózat
Utolsó Padból Program*

Az intézmény fejlődésének alapjai	3
Funkcióink, tevékenységi területeink.....	3
Küldetésnyilatkozatunk.....	3
Tanulásban akadályozott tanulók általános iskolája	4
Nevelő-oktató munkánkban fontosnak tartjuk	4
Értelmileg akadályozottak általános iskolája	5
Autizmussal élő tanulók csoportja	5
Mozgássérültek napközi otthona	6
Kollégium	6
Készségfejlesztő speciális szakiskola	6
Pedagógiai tanácsadó szolgálat.....	7
Módszer és rendszerbeli megújulás iskolánkban	8
Számba vettük adottságainkat, amelyek a következők voltak:	9
Az általunk kidolgozott segédanyagok:	9
A megszerzett ismereteinket, tapasztalatainkat	9
Minőségfejlesztési tevékenységünk céljai és alkalmazási területei	10
A rendszerbeli megújulást gyorsító okok.....	11
A végbement átalakulás jellemzői	12
A rendszer- és módszerbeli átalakulás három kiemelt jellemzője.....	12
A Pedagógiai Tanácsadó Szolgálat részletes programja	13
Célok és feladatok meghatározása	13
Célja:.....	13
Célcsoportjai:.....	13
Feladatai:.....	13
Felvilágosítás, ismeretterjesztő és szemléletformáló munka:.....	13
A speciális megsegítést igénylő gyermekek pedagógiai diagnosztizálása	13
Esetkövetés, egyéni életút segítése, ennek érdekében:.....	14
A szolgáltatások városi hatásköre:.....	14
A szolgáltatások igénybe vétele:	14
A szolgáltatások helye:.....	14
Szolgáltatási formák pedagógusok részére:	14
A felkészítés fő területei:	15
Ennek formái:	15
Szolgáltatás formái a szülők részére:.....	15
A szülők megsegítésének formái:	16
Szolgáltatások formái gyermekek részére:	16
A szolgáltatás beindításának feltételei	17
Személvi feltételek.....	17
Órakeret, anyagi feltételek.....	17
Infrastrukturális feltételek.....	17
Eszközök:	17
A program bevezetésének lépései	17
A három éves működés tapasztalatai	18
Eredményeink, terveink	19
Szükségletek, melyek az átalakulást indokolták:	19
Hatások, eredmények.....	20
Terveink között szerepel.....	22

Az intézmény fejlődésének alapjai

Intézményünk Baranya megye székhelyén működik 1947. óta. Jelentős múlttal, kialakult hagyományokkal rendelkezik. Pécs városában és a megyében központi, szinte bázis szerepet tölt be szakmai szempontból. Ugyanakkor évtizedeken keresztül hordozta a gyógypedagógiai intézményekre jellemző stigmatizáltságot (megbélyegzettséget) tanulói mássága miatt.

Funkcióink, tevékenységi területeink

Az egyenlő oktatás elvéről szóló pedagógiai elképzelés számunkra azt jelenti, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel kapja meg – a nevelési rendszeren belül – a számára szükséges nevelést, oktatást.

A tantestület teljes körű megkérdezése adott alapot intézményünk küldetésnyilatkozatának megfogalmazásához.

KÜLDETÉSNYILATKOZATUNK

Minden gyermeket elfogadunk olyannak amilyen – azzzá neveljük amivé válni képes – annak érdekében, hogy életésélyei a lehetőségeihez képest a legjobbak legyenek.

A küldetés szempontjából lényeges ismérveket figyelembe véve készítettük el 2000-ben pedagógiai programunkat.

Végiggondoltuk, hogy küldetésünk tükrében mikor végzünk minőségi munkát. A következő elvek alapján gondolkodtunk:

A sérült ember életminősége szorosan összefügg a számára biztosított szolgáltatás minőségével. Jót akkor teszünk vele, ha azt ő is jónak érzi. Intézményünk akkor végez minőségi munkát, ha neveltjeinknek nem csupán a képességeire figyelünk, hanem egyben igényeikre, szükségleteikre is. Ezek a szükségletek rendkívül sokrétűek, nem szűkíthetők le a nevelés-oktatás területeire. Ennek megfelelően az általunk nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatban megfogalmazható legfőbb követelmény: a komplex gondoskodás biztosítása, mely mentális – pszichés – szociális támaszt ad tanulóinknak és sok esetben szüleiknek, családjuknak is. Iskolánk minőségfogalmának lényege tehát a speciális szükségletek jelenléte és a komplex szolgáltatás összefüggésében ragadható meg leginkább.

A teljeskörű szocializációs felkészítés eredményeként nagyobb eséllyel tudnak továbbtanulni, munkát vállalni, családi életet élni. Az esélyteremtés folyamatában fontos szerepet kap a sérült ember aktivitása, értékei, személyiségének jól fejleszthető területei és képességei.

Differenciált cél-és feladatrendszert fogalmaztunk meg az egyes fogyatékosági területekhez kapcsolódva annak érdekében, hogy tanulóink társadalmi beilleszkedése minél eredményesebb legyen.

Az iskola tevékenységi területei

Tanulásban akadályozott tanulók általános iskolája

Fokozatos beszoktatási időszak után 12 – 15 fős csoportokban szervezzük a foglalkozásokat. A tananyag elsajátításához hosszabb időkeret áll tanulóink rendelkezésére. Módszereink játékosak, gyermekközpontúak. Az olvasás és írás elsajátítása kombinált módszerrel történik. A Meixner-módszerrel együtt alkalmazott fonomimikai jelek negyedik (motoros) tényezőként kapcsolódnak be az észlelési folyamatba. Legnagyobb szerepük abban van, hogy a motoros jel beindítja a betű-és a hang felidézésének asszociatív láncolatát.

NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁNKBAN FONTOSNAK TARTJUK

- az általános műveltség alapjainak elsajátítását
- a személyiség olyan szintű fejlesztését, mellyel a társadalomban való eligazodás és a pozitív emberi kapcsolatok létrejöhetnek
- a fizikai állóképesség fejlesztését
- a munkára nevelés kiemelt kezelését, munkafolyamatok megismerését:
 - mezőgazdasági ismeretek keretében tanulóink talajműveléssel, növénytermesztéssel foglalkoznak a tankertünkben;

- technika órákon a fiúk fa- és fémmunkákkal a háztartási ismeretek keretében a lányok főzéssel, kézimunkával ismerkednek és lehetőség van a szövés, varrás, batikolás, tűzzománckészítés elsajátítására is

A délutáni időszakban az Életmód Program keretében tanulóink érdeklődési körüknek, képességeiknek megfelelően vesznek részt a foglalkozásokon: háztartási ismeretek, ritmus- és hallásfejlesztés, szövés, tárgy- és környezetkultúra, origami, játékos mozgásfejlesztés, környezetvédelem és kézművesség. Ezen kívül szakköröket, sportkört, könyvtárlátogatást és kulturális programokat szervezünk.

E tevékenységek biztosítják a személyiségfejlődést, a tehetséggondozást és a szabadidő hasznos eltöltését. Alapvető célunk tanulóink önálló életre való felkészítése.

Értelmileg akadályozottak általános iskolája

A fejlesztési tartalmak kiválasztásakor a kommunikációs és szocializációs képességek fejlesztésére fordítunk kiemelt figyelmet, előnyben részesítve a mindennapi helyzetekben alkalmazható praktikus ismereteket. A szocializációs program segíti az önmegevalósítást (játék, teljesítőképeség, gyakorlati ügyesség, tájékozódási képesség) és az eredményes beilleszkedést biztosító készségek (normakövetés, elfogadás, együttműködés, alkalmazkodás) kialakítását

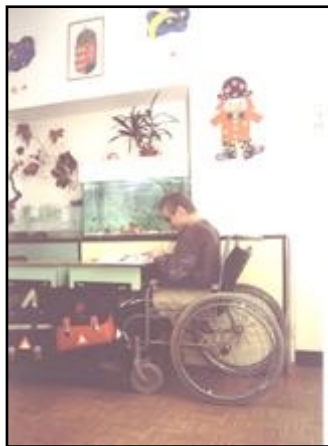
Autizmussal élő tanulók csoportja

Fejlesztésük távlati célja a csoportba, társadalomba való minél eredményesebb beillesztésük. Kapcsolatteremtő képességük, önállóságuk kialakítása az egyén által elérhető legmagasabb fokon. A célok eléréséhez speciális módszereket használunk, melynek lényege, hogy a lehető legegységesebb legyen a gyermek számára és mindig az adott tanuló fejlettségéhez igazodjon.

Mozgássérültek napközi otthona

Az intézmény szerves részeként működő mozgásjavító napköziotthon létrejöttét az indokolta, hogy a mozgássérült, halmozottan fogyatékos gyermekek ellátásával lehetővé váljon a szülők munkavállalása úgy, hogy a gyermekek ne kerüljenek ki a családi nevelésből. Tanulóink szükségletei igen eltérőek: többféle iskolatípusba tartoznak, más-más osztályfokon állnak. Emiatt értelmi- és mozgásállapotuk különböző speciális megsegítést igényel. Tanóráinkat, egyéni foglalkozásaikat ezért igényeikhez igazítjuk. Mindezzel tanulóink későbbi foglalkoztatásának, társadalmi beilleszkedésük megvalósulásának fontos feltételeit igyekszünk megteremteni.

Kollégium

103 férőhelyes, háromszintes kollégiumunk a főépületében található. Elhelyezést a nálunk tanuló gyermekek számára tudunk biztosítani.

Tanulóinkat életkoruk és nemük szerint helyezük el 4 ágyas szobákban. Az épület távfűtéses. A diákotthon az iskolával egy épületben van, ezért rendelkezésre áll a tornaterem, a könyvtár, a tankonyha, a technika-terem, és egyéb feltételek a szabadidő hasznos eltöltéséhez.

Mindennapjainkban kiemelt szerepet kap a gyermekek szocializációját elősegítő képességek fejlesztése (együttműködés, alkalmazkodás, önállóság, pozitív önértékelés), a családi funkciók pótlására való törekvés és az életvitellel kapcsolatos feladatok ellátása.

Készségfejlesztő speciális szakiskola

Az értelmileg akadályozott tanulók munkába állításához szükséges készségeinek, képességeinek a fejlesztését végezzük az iskolában és a város adta lehetőségeket kihasználva, a külső helyszíneken.

Pedagógiai tanácsadó szolgálat

A részképesség-zavarral küszködő tanulók megsegítésének igénye indokolta a munka elindítását.

2001. szeptembere óta működteti intézményünk.

Módszer és rendszerbeli megújulás iskolánkban

„A gyógypedagógia kész és felkészült arra, hogy hagyományos intézményei köréből kilépve fejlesztő szolgáltatásait a többségi intézményekben is kiépítse.”

Dr. Illyés Sándor

1999. augusztusában kaptam igazgatói megbízást az intézmény élére. A vezetői pályázatomban megjelenő korszerű vezetési -és szervezetfejlesztési eljárások a menedzseri szemlélet és a minőségfejlesztés szükségszerűségének preferálása előrevetítették az intézmény fejlődésének tendenciáit, melyek a következő fő tényezők mentén jellemezhetők:

- széles alapú, demokratikus döntéshozatalra alkalmas, erős középvezetői réteggel működő szervezeti forma kiépítése, mely utat enged az alulról jövő kezdeményezéseknek
- rendszeres együttgondolkodásra alkalmas, tudatos szervezeti kapcsolódást lehetővé tevő fórumok szervezése
- többirányú, legitim információáramlás igénye
- intézményen belüli együttműködési formák tervszerű kiépítése
- az intézményi szintű felelősségvállalás erősítése, körének bővítése
- tudatos humán-erőforrás gazdálkodás
- helyi, speciális minőségügyi rendszer kiépítése
- nyitott, értékeit vállaló intézmény kialakítása.

Az elmúlt években jelentős lépéseket tettünk a képességfejlesztő eljárások megismerése, a fejlesztő pedagógiai munka elterjesztése terén. Ennek keretében megalakult a fejlesztő pedagógusok szakmai munkaközössége, amely ezt a területet koordinálja az iskolában és azon

kívül. A differenciálás fokozódása és a rendszeres módszertani képzések (külső és belső) hatására erősödött a felismerés, hogy a képességfejlesztés nem izoláltan, a tanuló kiemelésével, hanem a napi munkába, szervesen beépítve válik hatékonnyá. Ennek elősegítésére módszertani segédanyagokat készítettünk, új szervezeti formákat, módszereket vezettünk be (esetmegbeszélések, konzultációk, csoportmunka). A fokozatosan végbement átalakulás legfőbb célja az volt, hogy nevelő-oktató munkánkkal egyre magasabb színvonalon és egyre komplexebb módon járuljunk hozzá tanulóink szocializációjához és ezáltal társadalmi esélyeink növekedéséhez. Ez az átalakulás intézményünk valamennyi területét érintette.

Az integrációra társadalmi szinten egyre nagyobb igény mutatkozott, ezért úgy gondoltuk, hogy tágra nyitjuk iskolánk kapuit azzal a céllal, hogy ismerjék meg munkánkat és azokat a módszereket, amelyekkel elősegíthetjük az intézmények befogadóvá válását.

SZÁMBA VETTÜK ADOTTSÁGAINKAT, AMELYEK A KÖVETKEZŐK VOLTAK:

- a gyógypedagógiai végzettségű fejlesztő szakemberek nagy létszáma
- az akkreditált továbbképzésben részt vett pedagógusok számának növekedése
- a gyakorlóiskolai tevékenység keretében végzett pedagógiai munkánk
- szakmai tapasztalatok (szakmai napok, fejlesztő pedagógus képzés, tantestületi tapasztalatcserék, taneszközök, segédanyagok tartalmi fejlesztése)
- alternatív pedagógiai program kidolgozása az átlagtól eltérő fejlődésmentű gyermekeket befogadó intézmények számára
- az intézmény minőségfejlesztő munkájának elismerése: Gazdasági Minisztérium 2002. Shiba oklevél, Gazdasági Minisztérium 2003. Shiba díj

AZ ÁLTALUNK KIDOLGOZOTT SEGÉDANYAGOK:

Játéktárak a képességfejlesztés területeihez kapcsolódva

„Játékosan” c. kiadvány a részképességek fejlesztéséhez

Játékos iskolakezdés c. kiadvány a kombinált módszerű olvasástanításhoz

Egyéni fejlesztési tervek készítésének metodikája

Szülőklub videosorozat

A MEGSZERZETT ISMERETEINKET, TAPASZTALATAINKAT A KÖVETKEZŐ TERÜLETEKEN KEZDTÜK EL TERJESZTENI:

Intézményen belül:

- egyéni konzultációk
- vezetői tanács ülések
- segédanyagok, belső dokumentumok, feljegyzések készítése

Intézményen kívül:

- Regionális terjesztés: előadások, tájékoztatók, képzések, prezentációk a régió társintézményei számára

Országos terjesztés:

- Gyógypedagógiai Minőségfejlesztési Konferencia 2001.; - szekcióvezetés
- Magyar Minőség Társaság folyóiratában publikációk, konferencia kiadványok megjelentetése és Comenius Klub bankjában 2002.
- közoktatási szakértő tevékenység keretében
- Magyar Gyógypedagógusok Országos Konferenciája 2003. Sopron – előadás
- Közoktatási szakértői tevékenység keretében – 1999.-2004.

Folyamatosan erősítettük intézményünk nyitottságát annak érdekében, hogy munkánk és a nálunk tanuló gyermekek értékei minél szélesebb körben ismertté váljanak. A gyógypedagógusok szaktudásának kiterjesztése a többségi intézmények irányába a sajátos nevelési igényű gyermekek eredményesebb foglalkoztatását tette lehetővé.

Mint minden oktatási intézmény, mi is szembekerülünk a helyi szintű felelősség megerősödésének számos kérdésével. Meg kellett határoznunk – küldetésünk, céljaink tükrében –, hogy milyen úton indulunk el, milyen eszközökkel segítjük iskolánk fejlődését és melyek lesznek azok a mérföldkövek, ahonnan vissza-visszatekintve mérlegelhetjük eredményeinket. Megfogalmazódott tehát a célratörő koncepció, a tudatos tervezés és a folyamatos visszacsatolás igénye.

Ismerve szakmánk hagyományos értékeit (a koncentráltan jelenlévő szaktudást, a másággal elfogadásának képességét, az egyéni bánásmódot, fejlesztésre kiképzett szakembereket) és ismerve a tanulók fejleszthetőségét befolyásoló tényezőket, a sérülésből fakadó hátrányokat, korlátokat; a családi problémák gyakoriságát, csak olyan minőségfejlesztési koncepciót választhattunk, amely illeszthető, adaptálható intézményünk speciális profiljához.

Minőségfejlesztési tevékenységünk céljai és alkalmazási területei

Iskolánk a közoktatás rendszerében speciális szerepet tölt be. Fő funkcióink: esélyt teremteni a sérült gyermekek számára a lehető legteljesebb emberi életre és a társadalmi beilleszkedésre.

Minőségfejlesztési tevékenységünk fő céljai:

- *Nevelő-oktató munkánkkal komplex módon járunk hozzá tanulóink szocializációjához és ezáltal társadalmi esélyeik növekedéséhez.*
- *Elhnyerjük partnereink bizalmát, elégedettségét – csökkentve ezáltal a társadalmi előítéleteket és elősegítve a rászoruló tanulók időben történő megsegítését.*
- *Erősítjük szervezetünkön belül az intézményi szintű elköteleződést, felelősségvétet és együttműködést – a tanulók komplex fejlesztésének szolgálatában.*
- *Értékeink meg- és elismertetésével bővítjük szolgáltatási körünket.*
- *Segítségét és példát teremtünk a sérült emberekkel foglalkozó intézmények számára egy speciális minőségügyi modell bemutatásával, terjesztésével.*

Mindezek érdekében dolgoztuk ki egy – kifejezetten a gyógypedagógiára és helyi sajátosságainkra kialakított, első fejlesztésű – minőségügyi rendszert

A RENDSZERBELI MEGÚJULÁST GYORSÍTÓ OKOK

Az elmúlt 5 évben megnövekedett 4. 5. 6. osztályainkba a többségi iskolákból átirányított tanulók száma. Ezen tanulók esetében a másodlagos sérülés sajátos magatartásképet mutatott. A szülők valamennyi tanuló esetében arról számoltak be, hogy az iskolákban nem kapták meg gyermekeik azt a speciális megsegítést, amire eredményes előrelépésük érdekében szükség lett volna.

A többségi általános iskolákban és óvodákban megnövekedett azoknak a gyerekeknek a száma, akik részképesség-zavar, vagy egyéb probléma miatt speciális megsegítést igényeltek volna, amit az általános pedagógiai feltételek nem tudtak számukra biztosítani.

Az igazgatói pályázatomban foglaltam meg a Tanácsadó Szolgálat létrehozásának lehetőségét. Úgy gondoltam, hogy az intézmény szakemberei hatékony segítséget tudnának nyújtani az óvodáknak, iskoláknak annak érdekében, hogy a részképesség-zavaros gyermekek kudarc nélkül kezdhesék, ill. végezhesék tanulmányaikat a többségi iskolákban. A pályázatomban leírtak bekerültek Pécs város 2000 – 2006-ig tartó közoktatási intézkedési tervébe és ezzel felkérést kaptunk a program kidolgozására, majd a megvalósítására. Örömmel vállaltuk a felkérést, mert úgy gondoltuk, hogy intézményünk felkészült arra, hogy a hagyományos intézményi kereteiből kilépve nyújtson szolgáltatást a speciális szükségletű gyermekekkel foglalkozó óvónőknek és tanítónőknek. Szakmailag megerősített bennünket, hogy erre igény mutatkozott.

A VÉGBEMENT ÁTALAKULÁS JELLEMZŐI

A speciális nevelési szükségletű gyermekek száma egyre nő és ezzel párhuzamosan a gyógypedagógia felelősségvállalása is jelentősen kibővül. A gyógypedagógiai segítségnyújtás kompetenciakörébe került a különböző eredetű személyiségfejlődési rendellenességekből származó tanulási problémák kezelése is. Azért fontos, hogy minél több tanuló integráltan kapja meg ezt a megsegítést, hogy elkerülje a szegregációt. Azért tartjuk ezt fontosnak, mert amennyiben a tanulási nehézség leküzdéséhez a gyermek nem kap megfelelő segítséget, nap mint nap kudarchelyzetekkel találkozik, környezetétől rendszeres negatív visszajelzéseket kap.

Önértékelési zavarai negatív énképe miatt kompenzációs technikákhoz folyamodik. Gyakori a másodlagos sérülés, a szorongás, az agresszió, vagyis a sajátos magatartáskép. Az érzelmi stabilitás megrendülése és az alapvető kultúrtechnikai ismeretek elsajátításának nehézsége együttesen akadályozzák az egészséges személyiség kifejlődését. Bezárulnak azok a kapuk, amelyek csak az olvasás-írás, és számolás eszközzintű tudásával nyithatók ki. Ezek a kapuk pedig olyan lehetőséget zárnak el tőlük, amelyek létfontosságúak az alpműveltség megszerzése, a szocializáció és ezáltal az esély megragadása szempontjából.

A RENDSZER- ÉS MÓDSZERBELI ÁTALAKULÁS HÁROM KIEMELT JELLEMZŐJE

- 1. elnyertük partnereink bizalmát, csökkentve ezzel a társadalmi előítéleteket és elősegítve a rászorulóknak minél korábbi megsegítését*
- 2. segítséget és példát teremtettünk a megyében a szegregált gyógypedagógiai intézmények számára*
- 3. erősödött az intézményen belüli elkötelezettség, felelősségérzet és az együttműködés.*

A Pedagógiai Tanácsadó Szolgálat részletes programja

Célok és feladatok meghatározása

CÉLJA:

Hogy az iskolai előmenetelében gátolt, tanulási nehézséggel küzdő, ép értelmű tanulók saját értékeikre támaszkodva váljanak alkalmassá tanulmányaik további folytatására és a társadalomba való aktív beilleszkedésre.

CÉLCSOPORTJAI:

- tanulási kudarcnak kitett, illetve azzal veszélyeztetett gyermekek:
 - az óvodai nagycsoportokban
 - az általános iskolák első osztályaiban
- a problémás gyermek közvetlen hozzátartozói (szülők, nagyszülők, testvérek)
- a gyermekkel napi kapcsolatban levő pedagógusok (óvónők, tanítók, nevelők)

FELADATAI:

A speciális segítségre szoruló gyermekek, családok felkutatása, ennek érdekében:

- együttműködés a Nevelési Tanácsadóval, a Korai Fejlesztő Központokkal, a Beszédjavító Intézettel és a Gyermekideggondozóval;
- segítségnyújtás az óvónők és tanítók számára a felismerés tudatossága érdekében.

FELVILÁGOSÍTÁS, ISMERETTERJESZTŐ ÉS SZEMLÉLETFORMÁLÓ MUNKA:

- rendszeres propaganda tevékenység
- segédanyagok kidolgozása és terjesztése
- szakmai jellegű találkozók, bemutatók szervezése
- ambuláns jellegű tanácsadás
- szülők célzott, csoportos megsegítése

A SPECIÁLIS MEGSEGÍTÉST IGÉNYLŐ GYERMEKEK PEDAGÓGIAI DIAGNOSZTIZÁLÁSA.

Szükség esetén egyéni fejlesztési terv készítése és segítségnyújtás annak megvalósításában:

- a fejlesztés koordinálása a gyermek intézményében

- tanácsadás a súlyosabb problémák szakszerű kezeléséhez (szakemberhez irányítás, terápia kezdeményezése)

ESETKÖVETÉS, EGYÉNI ÉLETÚT SEGÍTÉSE, ENNEK ÉRDEKÉBEN:

- tanácsadás az intézmény (iskola) választást illetően
- konzultációs alkalmak szervezése
- tanácsadás az intézmény (iskola) választást illetően
- konzultációs alkalmak szervezése
- pedagógiai kontrollvizsgálatok elvégzése

A szolgáltatások városi hatásköre:

A SZOLGÁLTATÁSOK IGÉNYBE VÉTELE:

- Közvetlenül a nevelési-oktatási intézmény (óvoda, iskola) vagy a szülő megkeresése útján.
- Az együttműködő pedagógiai szakszolgálatok, illetve egészségügyi intézmények jelzései alapján.

A SZOLGÁLTATÁSOK HELYE:

- szervezett szakmai programok, csoportos foglalkozások esetén az érintett intézményekben;
- ambuláns jellegű tanácsadás és diagnosztikai vizsgálat esetén a Tanácsadó Szolgálat központjában;
- konzultációs alkalmak mindkét helyszínen, igény szerint.

Szolgáltatási formák pedagógusok részére:

„Ha valakit annak alapján ítélünk meg, amit biológiailag, pszichológiailag és szociológiailag magával hozott - nem pedig annak alapján, amit ezekből kibozott, - akkor teljesen igazságtalanok vagyunk vele szemben.” /V. E. Frank/

A pedagógusok felkészítésének alapja az oktatási-nevelési intézmények és a Tanácsadó Szolgálat közti kétoldalú együttműködés, az óvoda, illetve iskola nyitottsága a segítség elfogadására.

A FELKÉSZÍTÉS FŐ TERÜLETEI:

- szempontok adása (jellemző tünetegyüttesek) a rászoruló gyermekek felismeréséhez, kiszűréséhez
- szemléletformálás; pozitív, elfogadó pedagógiai attitűd kialakítása
- a pedagógiai diagnózis értelmezése, fejlesztési terv készítése
- metodikai képzés, ismeretbővítés a fejlesztési folyamat megvalósítása érdekében
- differenciált foglalkozásszervezési módok elsajátítása
- motiváló értékelési formák alkalmazása, a követelmények rugalmas kezelése alternatív programok megismerése
- hatékony olvasás-írás tanítási módszerek elterjesztése
- a szülővel való együttműködés, kapcsolatkiépítés elősegítése

Míndezek érdekében az óvodák és iskolák pedagógusai számára rendszeres szakmai jellegű és egyben szemléletformáló találkozók, tapasztalatcserék szervezése.

ENNEK FORMÁI:

- Szakmai nap: bemutató foglalkozás, előadás szervezése egy-egy témához kapcsolódva.
- Nyílt nap: differenciálási formák, fejlesztő technikák gyakorlati bemutatása.
- Konferencia: szakemberek meghívásával nagyobb tematikus egységek feldolgozása, előadások és szekcióülések során, segédanyagok megismertetésével.

Szolgáltatás formái a szülők részére:

A szülő - problémás gyermekén keresztül - saját életében is válsághelyzetet él át. Segítenünk kell őt a gyermek elfogadásában, a lelki egyensúly megtalálásában. A gyermek fejlesztéséhez, fejlődéséhez nélkülözhetetlen a környezet szeretetteljes magatartása. Prevenációs törekvésünk arra irányul, hogy meggyőzzük a szülőket a segítségnyújtás szükségességéről és arról, hogy a felkínált lehetőségeket valóban igénybe vegyék. Tudniuk kell, hova fordulhatnak problémáikkal. Tudniuk kell, hogy akikhez fordulnak, azok tapintattal, toleranciával közelednek feléjük. Csak olyan emberi magatartás segíthet a szülőnek, amelyben a szakember kíséri, és nem vezeti őt. Szükség esetén jelen van, de sohasem utasít. Részt vesz az életében, de csak ott, ahol a szülő igényli ezt.

A szakemberek részéről a jó szándékú segíteni akarás kevés. Csak az adhat valódi tanácsot, aki azonosulni tud a család problémájával, aki képes megszabadulni pedagógusi beidegződéseitől, aki nem oktatni, kinyilatkoztatni kíván. A szülő számára hitelünket nem a mindentudás fölényével nyerjük el. Valódi segítséget akkor adunk, ha felfedeztetjük vele gyermekében az értéket, a jót és elfogadtatjuk olyannak, amilyen.

Minél több és minél közvetlenebb alkalmat kell teremteni a közös együttlétre, a közös gondolkodásra. A szülő nem lehet kiszolgáltatott szemtanúja a pedagógiai munkának, hanem aktív résztvevője a gyermek fejlesztésének. A csoporthelyzetben történő találkozások lehetőséget biztosítanak arra, hogy olyan csoportdinamikai hatások jöjjenek létre, melyek nemcsak a társas együttlét örömét adják meg, nem csak az információáramlásban segítenek, hanem belső lelki változásokhoz is vezetnek. A szülő mentálhigiénés befolyásolása döntő lépés a gyermek megsegítésének útján. A szülő számára fontos a katarzisz biztosítása, mely segít a helyzet elfogadásában, annak felismerésében, hogy mások is küzdenek ilyen problémával és segít elmozdulni a hosszú távú célok felé.

A SZÜLŐK MEGSEGÍTÉSÉNEK FORMÁI:

- Szülők klubja: - krízisintervenciós céllal (az érzelmek feldolgozása érdekében) - amikor, hasonló problémával küzdő családok találkoznak, ismeretterjesztő tájékoztató program (tematikus jellegű, rendszeres szervezésben)
- Tanácsadás: egyedi esetekben /személyes keresés esetén/ - pedagógiai kérdésekben.
- A szülő bevonása a fejlesztő munkába: gyakorlati jellegű tanácsadás az adott gyermekre készített fejlesztési terv alapján
- Intézménylátogatás: iskolai programok bemutatása az óvoda-iskola közti átmenet, illetve a helyes iskolaválasztás érdekében.

Szolgáltatások formái gyermekek részére:

- iskolai életmódra való felkészítés, beszoktatás az új intézménybe (óvoda-iskola együttműködésének koordinálásával)
- pedagógiai diagnosztikai vizsgálatok
- speciális fejlesztő programok, terápiák vezetése
- játszóház (a szülők klubjának programjaival párhuzamosan)
- pszichológiai megsegítés

A szolgáltatás beindításának feltételei

SZEMÉLVI FELTÉTELEK

- 1 fő pszichológus
- 1 fő gyógypedagógus - koordinátor
- fejlesztő pedagógusok - diagnózis, terápia
- mentálhigiénés szakember, családterapeuta - szülők megsegítése - pedagógiai munkát segítő asszisztens –játsszoház

ÓRAKERET, ANYAGI FELTÉTELEK

- diagnózis: 2 óra/gyermek
- fejlesztés: heti 1 óra/gyermek/fejlesztési terület
- szülők megsegítése: - csoportfoglalkozás - 4 óra/hó
 - konzultációk, tanácsadás - 1 óra/hét

INFRASTRUKTURÁLIS FELTÉTELEK

- 1 tanácsadói szoba /kis méretű/
- 2 csoportfoglalkozásra alkalmas helyiség és berendezés
- 4 fejlesztő helyiség /egy nagy, három kis méretű/
- 1 előadóterem

ESZKÖZÖK:

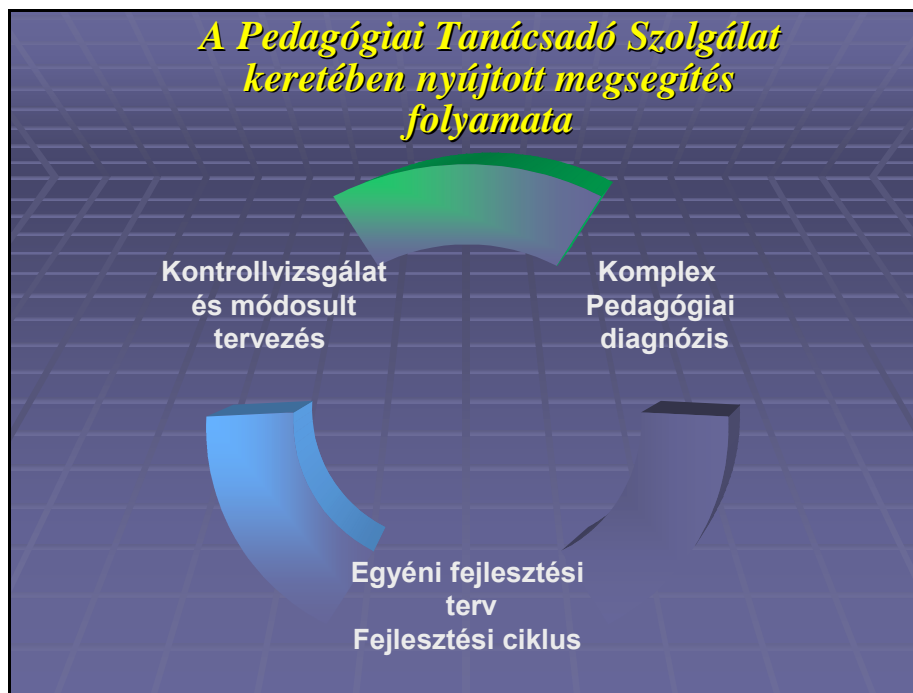
Pedagógiai és pszichológiai vizsgáló eljárások, tesztek (diagnózis) Terápiák eszközkészlete (fejlesztés)

Videó, projektor, fénymásoló (szakmai találkozók, anyagok) Számítógép, nyomtató (dokumentáció, adatbázis)

A program bevezetésének lépései

Miután a fenntartónk együttműködésével dolgoztuk ki a szolgáltatás programját, a bevezetés eredményessége érdekében is minden segítséget megkaptunk. Városi igazgatói értekezleten adtunk tájékoztatást az iskolák igazgatóinak és az óvodák vezetőinek az új lehetőségről. Nagy

hangsúlyt fektettünk arra, hogy megértsék a szolgáltatás jellegét, vagyis azt, hogy a többségi intézmények pedagógusaival közösen dolgozva érhetünk csak el eredményt.

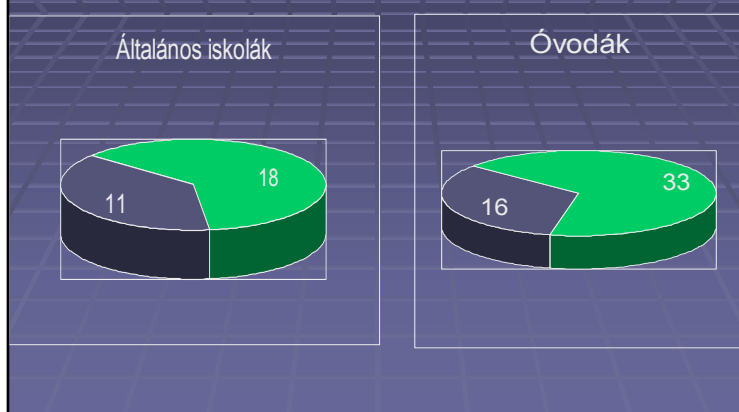

Segítséget a pedagógiai vélemények beküldésével kérhetnek az intézmények. Ezután megtörténik a gyógypedagógusok részvételével a kapcsolatfelvétel a pedagógussal és a szülővel egyaránt. Ezt követi a komplex pedagógiai diagnózis, majd az arra épülő egyéni fejlesztési terv készítése. Az egyéni fejlesztési terveket a többségi intézmények pedagógusai valósítják meg csoport- vagy osztálykeretben, ha szükséges: egyénileg. A gyógypedagógus szerepe a fejlesztés folyamatában a rendszeres konzultációs lehetőségek biztosítása.

A három éves működés tapasztalatai

A kezdeményezés jó, olyan régóta fennálló problémát kíván orvosolni, amire eddig nem született más megoldás. A tapasztalatok szerint jelentős azoknak a tanulóknak a száma, akik a többségi iskolákban az ottani tananyag és módszerek által nem képesek megfelelően fejlődni. Az ott dolgozó pedagógusokat felsőfokú tanulmányaik keretében nem készítették fel az átlagtól eltérő gyermekek fejlesztésére. A Pedagógiai Szolgálat egyénre szabott, konkrétan megfogalmazott, szakszerű segítséget nyújt a helyszínen történő konzultációs lehetőségekkel. Az érintett pedagógusok úgy nyilatkoztak, hogy a fejlesztési tervek és a módszertani ajánlások nagymértékben segítik munkájukat.

A szolgáltatást igénybevevők köre a 2002/2003. évben

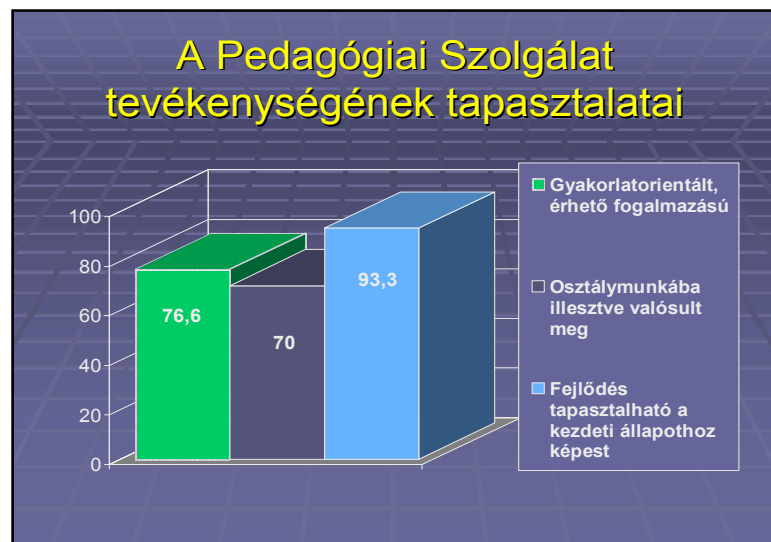

11 iskola és 16 óvoda vette igénybe szolgáltatásainkat kezdetben, de ez az arány fokozatosan növekedik évről-évre. A szolgáltatás hatóköre a teljes alsó szakaszra és az óvodai középső csoportokra is kezd kiterjedni – az igényeknek megfelelően.

Az ábra az elégedettségmérés során megfogalmazott válaszok arányát mutatja az összes résztvevő intézmény számához képest.

A gyakorlatorientált, érthető megfogalmazású fejlesztési tervek az osztálymunkába beépítve valósíthatók meg.

A Pedagógiai Szolgálat tevékenységének tapasztalatai

Eredményeink, terveink

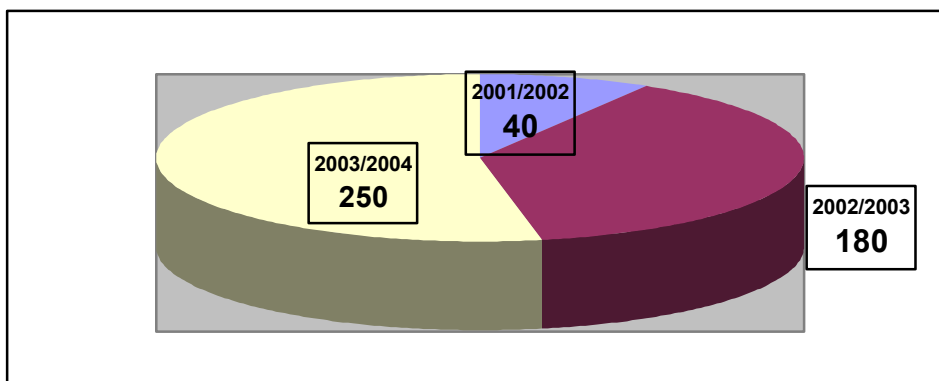
Az elmúlt években fokozatos és egyben jelentős módszer- és rendszerbeli megújuláson ment keresztül intézményünk. Az átalakulás legfőbb célja az volt, hogy nevelő-oktató munkánkkal egyre magasabb színvonalon és egyre komplexebb módon járjunk hozzá valamennyi sajátos nevelési igényű gyermek eredményes szocializációjához, s ezáltal társadalmi esélyeik növekedéséhez.

SZÜKSÉGLETEK, MELYEK AZ ÁTALAKULÁST INDOKOLTÁK:

- A hátrányos helyzetű, ill. tanulási kudarcnak kitétt gyermekek számának növekedése
- A hátrányos helyzetű tanulók nevelését-oktatását vállaló intézmények számának növekedése

- A közoktatási intézmények számára szükségserűvé vált, hogy átfogó szemléletbeli és metodikai képzések segítségével teremtsék meg azokat a feltételeket, melyek az egyénre szabott fejlesztéshez szükségesek.
- Az általános jellegű óvónő, tanító – és tanárképzés nem terjed ki a speciális pedagógia módszertanára.
- Pécs Mj. Város Önkormányzatának 2000 – 2006-ig szóló közoktatási intézkedési terve.

A Szolgáltatás keretében megsegített gyermekek létszáma az elmúlt 3 évben:

Hatások, eredmények

- Az érintett gyermekek helyben megkapják a számukra szükséges pedagógiai segítséget.
- A szülők segítséget tudnak nyújtani a gyermek elfogadásában és fejlesztésében
- A közoktatási intézmények nevelőtestületei megfelelő kompetenciával kezelik és fejlesztik az átlagtól eltérő fejlődésű gyermekeket.
- A felsőoktatási intézmények hallgatói felkészülnek várható differenciált feladataikra, miután gyakorlóiskolai tevékenységünk keretében felkészítjük őket az új kihívásokra.

A hazai jogszabályi környezet kedvez a fogyatékossgal élők együttnevelésének. Ennek sikeressége azonban alapvetően attól függ, hogy a befogadó iskolákban a szakmaközi együttműködések és a felelősségteljes közös gondolkodás mennyire tud kiteljesedni a tanulók speciális szükségleteinek kielégítése érdekében. Ha az egész intézmény változik, akkor jöhet létre olyan szintű együttműködés, amely lehetővé teszi, hogy az iskola alkalmassá váljon a normáktól eltérő gyermekek egyénhez igazított fejlesztésére.

Segítségünkkel Pécs városában ez a folyamat elindult.

A Közoktatási Törvény 2003. évi módosításával lehetővé vált, hogy egységes gyógypedagógiai módszertani központtá alakuljunk, melynek keretében

- szakmai segítséget nyújtunk az átlagtól eltérő fejlődésű gyermekek hatékonyabb foglalkoztatásához,

- a sajátos nevelési igény kategóriájának szakszerű differenciálásához
- és az integráció egészséges térhódításához egyaránt.

Fenntartónk, Pécs Mj. Város Önkormányzata a kezdetektől támogatta a teljesen újszerű kezdeményezésünket és folyamatosan figyelemmel kíséri munkánkat. Minden fejlesztési év végén felmérést készítünk a szolgáltatást igénybe vevők körében. A felmérés eredményeiről beszámolót készítünk és egyben megjelöljük a következő év feladatait.

A 2003. májusában végzett felmérések eredményeképpen a tanácsadó szolgálat tevékenységi körének kibővítése az óvodák középső csoportjaira és az iskolák 2., 3., 4. osztályaira. A bővítésre azért van szükség, mert a tapasztalatok (kontrollvizsgálatok) azt mutatják, hogy vannak olyan gyermekek, akiknél az egy éves fejlesztés nem elegendő.

Az előrejelzések szerint csökkenni fog a beiskolázott tanulóink létszáma, így a munkahelyek megtartására is lehetőséget teremt ez a feladat.

Pécs város négy általános iskolájában és két óvodájában van lehetőség integrált oktatásra. Terveink között szerepel ezen intézmények megsegítése az utazó gyógypedagógiai hálózat kiépítésével. Ez a feladat szintén munkahelyek megtartását teszi lehetővé.

Egy szocializációs program kidolgozását tervezzük 2005-től a szegregáltan nevelt tanulók integrációra történő szervezett felkészítése érdekében.

A szolgáltatásban résztvevők egy intézményközi szakmai munkaközösség megalakítására kapnak lehetőséget.

A Fogyatékos Gyermekek Tanulók Felzárkóztatásáért Országos Közalapítvány 2003. májusában pályázatot hirdetett a „Szegregált általános iskolák módszer- és rendszerbeli megújulásának témájában”. Sikeresen szerepeltünk programunkkal ezen a pályázaton, így lehetőséget kaptunk arra, hogy a megújulás pécsi modelljét bemutassuk egy 30 órás tréning keretében az érdeklődő gyógypedagógiai intézményeknek. 14 intézmény vett részt a tréningen az ország különböző részeiből és kapott segítséget az adaptáláshoz.

A tréning tematikája:

- Az intézmény szervezeti megújulásának részletes bemutatása
- Tanácsadó Szolgálat feladatai, a szolgáltatások köre, a program bevezetésének lépései, a kapcsolatfelvétel és a tartás szervezésének kérdései
- A segítséget igénylő gyermekek vizsgálatának fő szempontjai
- A probléma hátterének feltárását szolgáló diagnosztikus eljárások ismertetése
- Az egyéni fejlesztési tervek készítésének menete
- Hospitálási és konzultációs lehetőségek a programban dolgozó gyógypedagógusokkal és a többségi intézmények pedagógusaival.

Az Európai Pályázati Előkészítő Alap keretében kiemelten támogatott projektet dolgoztunk ki, mely egy komplex szolgáltató központ kialakítását célozza.

Terveink között szerepel

- A Pedagógiai Tanácsadó Szolgálat továbbfejlesztése
- Utazó gyógypedagógiai hálózat kiépítése
- Szocializációs és tehetséggondozó program bevezetése a normalizációs elv alkalmazása jegyében
- Együttműködések kiépítése a tanulóink számára elérhető középfokú oktatási intézményekkel
- Célzott pályorientációs felkészítés a minél eredményesebb társadalmi integráció érdekében

Bízunk abban, hogy pályázatunk sikeres lesz és a modell értékű központ létrejöhet a városban, melynek alapjait 1999-ben leraktuk és azóta is erősítjük.

Intézményünk elérhetőségei:

ÉLTES MÁTYÁS ÁLTALÁNOS ISKOLA, SZAKISKOLA ÉS KOLLÉGIUM

Pécs, Építők útja 9. 7633.

Tel./ Fax.: 72-257-338 és 72-551-336

e-mail: eltesiskola@emiepit.axelero.net

web: www.extra.hu/eltesiskola

Máténé Sej Jolán

igazgató